

МІОК Міжнародний інститут
освіти, культури
та зв'язків з діаспорою

У партнерстві з:
Асоціацією Українських
Організацій в Естонії

ЗБІРНИК

матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції

УКРАЇНЦІ БАЛТІЇ:

інтеграція і громадотворення

ЛЬВІВ, 2025

УДК 314.74(477:474/.476):316.347.82(=161.2)(063)

Голова редколегії: Ірина КЛЮЧКОВСЬКА (к. пед. н., доц.), Україна

Редколегія:

- Оксана ГАЛАЙЧУК (к. філол. н.), МІОК, Україна
- Володимир ГНАТЮК (PhD), МІОК, Україна
- Оксана П'ЯТКОВСЬКА (к. е. н.), МІОК, стипендіатка VUIAS, Україна
- Оксана ТРУМКО (к. філол. н.), МІОК, Україна

Українці Балтії: інтеграція і громадотворення: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 29 квітня 2025 р. – Львів, 2025. – 101 с.

До збірника увійшли тези та матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Українці Балтії: інтеграція і громадотворення», що відбулася 29 квітня 2025 р. Об'єктом наукового обговорення стали питання формування та розвитку українських громад і культурних осередків у країнах Балтії як в історичній ретроспективі, так і в сучасних умовах масового припливу українських вимушених мігрантів. Значну увагу приділено аналізу міграційних процесів з України до країн Балтійського регіону після повномасштабного вторгнення росії, їхнього статистичного обліку та правового регулювання, специфіки адаптації та інтеграції до суспільства країн притулку українських вимушених мігрантів, а також викликів збереження української ідентичності.

Збірник призначений для широкого кола науковців, студентів, аспірантів, викладачів, а також громадських організацій, діяльність яких пов'язана з міграційною проблематикою.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не збігатися з поглядами редакційної колегії.

Відповідальна за випуск: Оксана П'ятковська

Львів, 2025

ЗМІСТ

Людмила АЛЕКСЕЄНКО, Оксана ТУЛАЙ

Флагманські пріоритети багаторівневого врядування як детермінанта реалізації європейської політики згуртованості та соціалізації.....5

Вадим АНІСІМОВ

Українці країн Балтії в контексті східноєвропейських особливостей формування мультикультурного суспільства 10

Лариса БОГУШ

Економічна адаптація воєнних мігрантів з України в країнах Балтії: очікування, реалії, пріоритети 16

Оксана ГАЛАЙЧУК

Українське шкільництво у Литві.....22

Володимир ГНАТЮК

Майбутнє української громади Естонії: погляди представників діаспори та вимушених мігрантів.....26

Лілія ГОЛОВКО

Синергія волонтерської згуртованості як пріоритетний напрям стійкості в умовах воєнного часу 32

Оксана ГОРДА

Підтримка українських вимушених мігрантів шкільного віку в Естонії.....36

Ігор ДЕРЕВ'ЯНКО

Українська діаспора в країнах Балтії як суб'єкт культурної дипломатії..... 41

Віталій ЗАІКА

Особливості соціально-психологічної адаптації українських воєнних мігрантів у країнах Балтії 47

Світлана ЗАКІРОВА

Інформаційні сервіси міжнародної організації з міграції про становище українських біженців від війни в країнах Балтії 51

Наталія КУЗЬМЕНКО

З історії української громади Литви у ХХ столітті 56

Людмила МАЗУКА

Роль новітніх українських організацій країн Балтії у підтримці стійкості України під час російсько-української війни.....60

Зоряна МАКОГІН

Соціально-економічна інтеграція українців у країнах Балтії: виклики та досягнення 65

Іван ПЕРЕПЕЛКІН

Вибрані аспекти освітнього співробітництва України та Естонії 70

Оксана П'ЯТКОВСЬКА

Особливості економічної інтеграції українських вимушених мігрантів у країнах Балтії.....73

Людмила РОЖКОВА

Сумщина – держави Балтії: спільна історична та культурна спадщина як основа співробітництва 78

Олена СОВА

Волонтерство як елемент національної ідентичності українців за кордоном.....83

Вікторія ЧЕРЕПЕНЧУК

Українські військові мігранти у Латвії: ключові зміни соціально-демографічних параметрів (2022-2025 роки) 88

Михайло ЯВОРСЬКИЙ

Перший український педагогічний Конгрес як освітньо-просвітницький проєкт товариства «Рідна школа»: минувшина, сьогодення і майбутнє 93

Людмила АЛЕКСЕЄНКО

д. е. н., проф., професорка кафедри управління та адміністрування
Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту
Західноукраїнського національного університету
Івано-Франківськ, Україна

Оксана ТУЛАЙ

д. е. н., проф., завідувачка кафедри міжнародних відносин та дипломатії
Західноукраїнського національного університету
Тернопіль, Україна

ФЛАГМАНСЬКІ ПРІОРИТЕТИ БАГАТОРІВНЕВОГО ВРЯДУВАННЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ЗГУРТОВАНOSTI ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Флагманські пріоритети багаторівневого врядування є базисом реалізації європейської політики згуртованості, підприємництва та соціалізації. І. Демірдаг та А. Ерайдін стверджують, що регіональні інституції відіграють важливу роль у підприємстві [1, с. 798–823]. Емпіричні дані засвідчують, що державні правила і заходи, забезпечуючи умови для розвитку інноваційного підприємництва, сприяють підприємству не у всіх регіонах. Г. Аширов, Н. Гавуаль, К. Хаукос, Р. Б. Холмен та Я. Массо, досліджуючи залучення прямих іноземних інвестицій в процесі євроінтеграції, виявили докази причинно-наслідкового впливу іноземної власності (іноземних поглинань) на продуктивність [2]. Встановлено, що в Естонії та Латвії продуктивність зросла більше ніж у Норвегії. Загалом ефекти в кожній країні зосереджені на ПП з окремих регіонів і конкретних економічних секторів. Відповідно, позитивний вплив ПП на компанії-приймачі залежить як від характеристик інвестора, так і від мети придбання.

Програма EU UkraineFacility (50 млрд євро до 2027 року) виділяє понад 1 млрд. євро на потреби відновлення, реконструкції та модернізації субнаціональних органів влади, зокрема територіальних громад [3]. Ці кошти спрямовують на інвестування секторів, що відповідають принципам європейської політики згуртованості, забезпечуючи сталий розвиток і соціалізацію на місцевому рівні.

Пріоритетними напрями використання коштів визначено цільові сфери фінансування в межах UkraineFacility: покращення доступу до якісної освіти, включаючи дошкільну; посилення системи охорони здоров'я через модернізацію інфраструктури та послуг; відновлення та розбудова соціальної інфраструктури, пошкодженої внаслідок війни; зміцнення енергетичної інфраструктури для забезпечення стійкості громад; реконструкцію та модернізацію транспортної інфраструктури.

Попри потенціал UkraineFacility, розроблення програм регіонального розвитку, які б відповідали стандартам політики згуртованості ЄС, ще потребує науково-методологічних підходів. Вважаємо, що це гальмує ефективність використання європейських коштів на регіональному та місцевому рівнях, підкреслюючи необхідність розбудови інституційної інфраструктури. Для підготовки до використання можливостей політики згуртованості ЄС громади мають здійснити такі заходи: розробити та оновити стратегії розвитку, враховуючи воєнні виклики та перспективи євроінтеграції; посилити інституційну спроможність шляхом навчання кадрів у сфері проєктного менеджменту, фінансового планування, моніторингу та оцінки; сформувати портфель якісних проєктів публічного інвестування для включення до Єдиного проєктного портфеля, що забезпечує прозорий відбір і фінансування.

Важливо розробити механізми співфінансування для забезпечення доступу громад до європейських проєктів [4, с. 131–144]. Співпраця уряду з асоціаціями органів місцевого самоврядування може сприяти створенню механізмів підтримки, таких як револьверний фонд, що забезпечать початкове фінансування проєктів-переможців на поворотній основі, незалежно від джерела їхнього фінансування.

Успішна реалізація UkraineFacility та інтеграція з політикою згуртованості вимагають скоординованого багаторівневого врядування громад над розробкою стратегій, посилення спроможності та формування проєктних портфелів, що сприятиме зменшенню регіональних диспропорцій і соціалізації.

Реформування управління публічними інвестиціями в Україні з 2024 року спрямовано на підвищення ефективності розподілу ресурсів і гармонізацію з європейськими стандартами. В Україні функціонує 1469 територіальних громад, які є базовими одиницями місцевого самоврядування [5]. З 1 січня 2026 року, відповідно до поправок до Бюджетного кодексу, запроваджуються зміни на місцевому та регіональному рівнях, які узгоджуються з програмою допомоги EU UkraineFacility. Флагманські пріоритети багаторівневого врядування в Україні визначають: фокусування капітальних видатків на урядовому рівні на стратегічно важливих проєктах; уніфікацію відбору проєктів для державного фінансування на основі прозорих критеріїв і процедур; формування єдиного портфеля інвестиційних проєктів для залучення міжнародних донорів (ЄС). Вважаємо, що ці заходи спрямовані на забезпечення ефективнішого використання публічних інвестицій.

Центральним принципом реформи є інтеграція публічних інвестицій із національними, регіональними та місцевими стратегіями розвитку. Громади та регіони зобов'язані розробляти власні портфелі проєктів і середньострокові програми публічних інвестицій, що відповідають цілям європейської політики згуртованості, зокрема щодо інновацій, сталого розвитку та соціальної інклюзії. Для визначення пріоритетних інвестиційних проєктів на місцевому рівні передбачається створення інвестиційних рад у громадах. Ці ради координуватимуть розробку та відбір проєктів, забезпечуючи їх відповідність стратегічним цілям і критеріям фінансування, що сприяє прозорості та підзвітності.

Реформа управління публічними інвестиціями посилить багаторівневе врядування, і громади відіграватимуть провідну роль у формуванні інвестиційних портфелів, що сприятиме зменшенню регіональних диспропорцій і соціалізації

відповідно до європейських стандартів. Це узгоджується з принципами політики згуртованості ЄС, яка акцентує на гармонійному розвитку регіонів через стратегічно обґрунтовані інвестиції. Створення єдиної системи управління публічними інвестиціями, інтегрованої зі стратегіями розвитку, забезпечує підготовку України до ефективного використання Європейських структурних та інвестиційних фондів після вступу до ЄС.

Підсумовуючи зазначимо, що, по-перше, Програма EU Ukraine Facility відкриває можливості для відновлення та модернізації українських громад, але її ефективність залежить від розбудови інституційної спроможності та гармонізації з політикою згуртованості ЄС. Розробка стратегій, підготовка кадрів, формування проєктних портфелів і створення механізмів співфінансування є пріоритетами багаторівневого врядування, що забезпечують інтеграцію України в європейський безпековий простір. По-друге, реформа управління публічними інвестиціями в Україні є важливим кроком до гармонізації з європейською політикою згуртованості. Створення інвестиційних рад, уніфікований відбір проєктів і стратегічна орієнтація портфелів проєктів на всіх рівнях врядування посилюють спроможність громад і регіонів, сприяючи соціалізації, зменшенню диспропорцій і підготовці до інтеграції в ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Demirdag I., Eraydin A. Regions, Entrepreneurship and Institutions: The Role of Institutions on the Entrepreneurship Profiles of Regions. *Eastern European Economics*. 22 May 2024. Vol. 62. Issue 6. pp. 798–823. <https://doi.org/10.1080/00128775.2024.2354752>

2. Ashyrov G., Gavaille N., Haukas K., Holmen R. B., Masso J. Foreign Ownership and Productivity: A Comparative Study of Estonia, Latvia and Norway. *Eastern European Economics*. 19 Apr 2025. <https://doi.org/10.1080/00128775.2025.2488852>. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00128775.2025.2488852?scroll=top&needAccess=true>

3. Регіональна політика в ЄС: чого чекати українським громадам. URL: <https://cities4cities.eu/regionalna-polityka-v-yes-chogo-chekaty-ukrayinskym-gromadam/>

4. Dmytryshyn M., Ionin Y., Tulai O., Krupka I., Alekseyenko L., Stetsko M. Communication Support for the Management of Socio-Economic Processes in the Context of Global Security. *Sustainable Data Management. Studies in Big Data*. 2025. Vol. 171, pp. 131–144. https://doi.org/10.1007/978-3-031-83911-5_12

5. Довгострокові міжмуніципальні партнерства. URL: <https://cities4cities.eu/proekty/dovgostrokov%D1%96-m%D1%96-zmun%D1%96-cipaln%D1%96-partnerstva/>

МІОК Міжнародний інститут
освіти, культури
та зв'язків з діаспорою

МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ДІАСПОРОЮ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

вул. С. Бандери, 32а, м. Львів, 79013, Україна
+38 032 258 01 51

iiec@miok.lviv.ua
www.facebook.com/MIOK.LVIV.UA
www.youtube.com/@mioklive
https://www.instagram.com/miok_lviv/
www.miok.lviv.ua

